მწყემსი

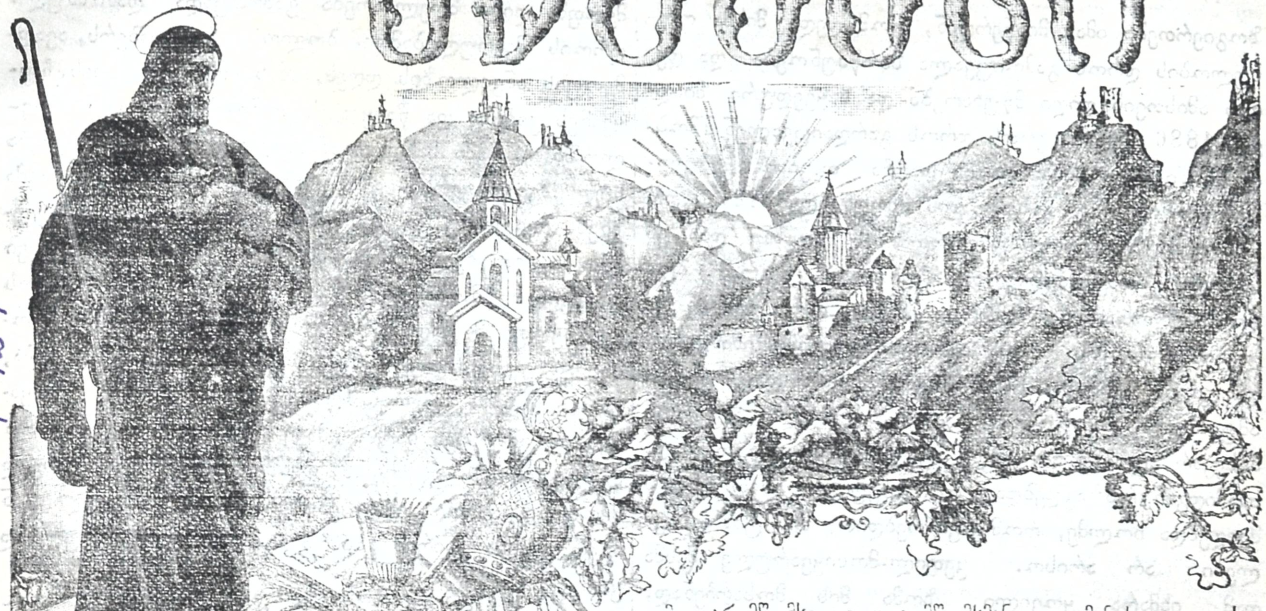

მე ვარ მწყემსი კეთილი: მწყემსმან კეთილმან სული თვისი დასდვის ცხოვართათვის. (იოან. 10—11).

ჰპოვე ცხოვარი ჩემი წარწყმედული. ესრეთ იყოს სიხარული ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა. (ლუკ. 15—4).

მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშვრალნი და ტვირთ-მძიმენი და მე განგისვენო თქვენ. (მათ. 11—28).

№ 3 **1883-1891** 15 თებერვალი.

გაზეთის ფასი:

«მწყემსი»		«მწყემსი» რუსული გამოცემით	
12 თვით	5 მან.	12 თვით	6 მან.
6 —	3 —	6 —	4 —

ფულისა და წერილების გაგზავნა შეიძლება ამ ადრესით
въ Квирилы, Въ редакцію „Мцкемси" и „Пастырь".

ყველა სტატიები და კორრესპონდენციები, რომელნიც იქნებიან დასაბეჭდავათ გამოგზავნილნი ვრცლად და გასაგებად უნდა იყვნენ ავტორთაგან ხელ-მოწერილნი.

სტატია, რომელიც არ დაიბეჭდება, სამი თვის განმავლობაში შეიძლება ავტორებს მათის ხარჯით უკანვე დაუბრუნონ.

სტატიები მიიღებიან რუსულს ენაზედ დაწერილნიც და თარგმნით დაიბეჭდებიან.

ახალი მოწყალებითი მოვლინება ღვთისა.

მოწყალემან უფალმან კეთილ ინება გამოჩენა ახალი სასწაულისა: განიკურნა ღვთის-მშობლის ხატის წინაშე დღიდგან დაბადებისა მძიმე ავადმყოფი ჭაბუკი, რომელსაც დიდ-ხანს ექიმობდენ, მაგრამ ყოველ გვარი ექიმობის შემდეგ იგი იცვნეს მოურჩენელ სნეულად. განიკურნა ჭაბუკი, რომელსაც წინათვე ეუწყა ეს განკურნება, რომ ესრეთი მოვლენა არავის მიეწერა უბრალო შემთხვევისათვის, განიკურნა იგი მსწრაფლად მოხვევისათანავე წმიდა ხატისა. აი გარემოება ამ ყოვლად შესანიშნავი საქმისა:

ქალაქს პეტერბურგში ტაძრად მიყვანების ეკკლესიის სამრევლოში ერთს ოჯახობას 3-ს დეკემბერს 1876 წ. დაებადა ვაჟი, რომელსაც უწოდეს სახელად ნიკოლოზი პატივად და მოსახსენებლად წმ-დათა შორის მამისა ჩვენისა და საკვირველ მოქმედისა ნიკოლოზისა. მამა ვაჟისა მართლ-მადიდებელი იყო, ცოლი, შთამომავლობით ნემეცის ქალი, წინეთ ლოთერანგის აღსარებისა იყო, მაგრამ ვაჟის დაბადებამდის თავისი ნება-ყოფილებით და სურვილით მიიღო მართლ-მადიდებელი აღსარება. დაბადებიდგან ნიკოლოზი იყო სუსტი და სნეული; შვიდ წლამდის ფეხი არ აუდგამს და საზოგადოდ პატარაობითვე დიდი სნეულება გამოიარა. ამ ბავშვის სნეულებას

ზოგიერთები იმას მიაწერდენ, რომ დედა მისმა ორსულობის დროს გამოიცვალა სარწმუნოება და დედას ამისთვის დიდი მწუხარება და საყვედური მიადგა. 1886 წელში ერთს დროს გარდაიცვალენ მშობლები ნიკოლოზისა და ის დარჩა თავისი კეთილ-მორწმუნის ახალ გაზდა დის მზრუნველობაში. დედის დამარხვის დღეს დაემართა მას ავი ზნე და ეს სნეულება თავდაპირველად იშვიათად, მაგრამ ბოლოს დროს ძლიერ ხშირად ემართებოდა. ამ სნეულების მოსვლის დროს იგი ყოველთვის იმანჭებოდა და იბერებოდა, სევდიანივით სტიროდა, ტანში ამტვრევდა, ჩხრუკავდა, და შეაკრთუნებდა, ასე რომ ნახევარ ალაბზე აგდებდა მაღლა და კრაოტიდგან და სკამიდგან ჩამოაგდებდა. მისი სხეული ისეთ სახეს მიიღებდა ხოლმე, რომ იფიქრებდით, მის ტანში ძვლები არ არისო. კეთილ-მოსიყვარულე მისმა დამ იხმარა ყოველი ზომა მის მოსარჩენად, მაგრამ ყოველივე დარჩა ამაოდ. ამ ჭაბუკის და ვრცლად მოგვითხრობს თავის ძმის ავადმყოფობის ისტორიას. «ჩემს ძმას, ამბობს და, სწამლობდა პეტერბურგის რვა სხვა-და-სხვა გამოჩენილი ექიმი, მათ ყოველივე ღონე იხმარეს ჩემი ძმის მოსარჩენად, მაგრამ ყოველი საშუალება უქმი გამოდგა. მკურნარლნი ხან სახლში ექიმობდენ ჩემს ძმას და ხან სამკურნალოში იწვენდენ. მაგრამ ჩემი ძმა არა თუ ვერ განჰკურნეს მათ, ცოტა-ოდნათაც ვერ შეუმსუბუქეს სენი; ავადმყოფობა უფრო-და-უფრო ძლიერდებოდა. 1890 წელში, ნოემბრის თვეში ავადმყოფი ველარ ხმარობდა ხელსა და ფეხს, წამალსაც ველარ იღებდა, დღე და ღამეში ავი-ზნე მოუვლიდა ხოლმე რვა ჯერ. როცა ყოველივე საშუალება ვიხმარე და მორჩენის მაგიერ ავადმყოფი ხელებსა და ფეხებს ველარ ხმარობდა, დავრწმუნდი, რომ სიკვდილი აუცილებელი იყო და ამიტომ მოუწოდე ჩემს სულიერს მოძღვარს, რომ ალსარება ეთქმევინებინა ძმისათვის და ეზიარებია. სწორეთ ამ დროს ღმერთმა მოუვლინა ჩემს ძმას თავის ღვთაებრივი მადლი. ძმას გამოეცხადენ ძილში ზეციური დედოფალი, წმ. ნიკოლოზი და კიდევ ერთი წმიდანი თეთრი ბარტყულით, რომელზედაც გამოსახული იყო ჯვარი. ზეციური დედოფალი მიუბრუნდა ავადმყოფს და უთხრა: «ნიკოლოზ, წადი სამლოცველოში, სადაც ჩამოცვივდენ ფულები. 6 დეკემბერს შენ განიკურნები, მაგრამ წინ-და წინ არავის უთხრა ეს ამბავი». ავადმყოფმა დიდი მღელვარება გამოსცადა დანიშნული დროის შესრულებამდე. ბოლოს, 6 დეკემბერს, ავადმყოფის ანგელოზის დღეს, ძმას ძლივს ჩააცვეს, ჩაიყვანეს კიბეზე და წაიყვანეს აღნიშნულს სამლოცველოში *). ჩემი სახლიდგან სამლოცველომდის იქნება სულ შვიდი ვერსი. გზაზე ავადმყოფს მოუარა ავმა ზნემ. როგორც კი შეიყვანეს ავადმყოფი სამლოცველოში, მას ხელმეორედ მოუარა ზნემ. ავადმყოფი დააწვინეს წმ. ხატის წინ. სახარების კითხვის დროს ავადმყოფი მოვიდა გრძნობაზე. როცა იწყეს გალობა: არა გვივის სხვა შემწე, არა გვაქვს სხვაზე სასოება, გარდა შენისა, ღვთის-მშობელო, ავადმყოფი აიყვანეს და ამთხვიეს ხატს. იმავე წამში მან გამოისახა პირჯვარი და წამოდგა ფეხზე როგორც კარგად მყოფი და ერთი კიდევ ემთხვია ხატს. ამ დღიდგან აგერ ექვსმა კვირემ გაიარა და ჭაბუკი სრულიად კარგად არის».

რა დიდს ნუგეშს და დარიგებას გვაძლევს ჩვენ ეს უეცარი და სრული განკურნება ავათმყოფისა.

ყველაზე პირველად კაცს გული ევსება სიხარულით და უძლიერდება სარწმუნოება ღმერთზე, ჩვენს მაცხოვარზე. ვინ არს ღმერთი დიდი, ვითარცა ღმერთი ჩვენი, შენ ხარ ღმერთი შემომქმედი სასწაულებისა! ჩვენს დროში, როცა ასე იმატა ურწმუნოებამ, კიდევ უფრო სასიხარულოა ამისთანა სასწაულები მაცხოვრის ყოვლად ძლიერებისა, მისი გამოუთქმელი მოწყალებისა. მაშასადამე არ არის ისე-

*) ღვთის-მშობლის ხატის სამლოცველო, რომელსაც ეწოდება სახელად ყოველთა მწუხარეთა სიხარული, არის ალექსანდრე ნეველის ლავრის მახლობლად, შლისელბურგის გზაზე, შუშის ქარხნის მახლობლად. 23 ივნისს 1888 წელსა საშინელი ქუხილის დროს მეხი დაეცა ამ სამლოცველოს, დაგლიჯა ხის გუმბათი, დალეწა ყოველივე სამლოცველოში, ასე რომ ამ ხატის ჩასასვენებელი ბუდეც დაზარალდა, მაგრამ ღვთის-მშობლის პირის სახე უვნებლად დარჩა, მხოლოდ ხატზე იყო მიკრული რამდენიმე გროშის ფული, გაფანტული მეხისაგან საეკლესიო ყულაბისაგან. სამლოცველო ხელახლად გაახლეს და მორწმუნეთა იწყეს მასში სალოცავად სიარული. ამ ხატს ყველანი სასწაულ-მოქმედად რაცხენ. მეხის დაცემის დროს ზემოდ ნახსენები [illegible] ფულები ისე ნაირად მიაკრეს ხატს, თითქო კაცს საგანგებოდ გაეკეთებინოს.

თი რამ მწუხარება რომლიდგანაც მაცხოვარს არ შეეძლოს მორწმუნეთა გამოხსნა და ნუგეშის ცემა, არ არის ისეთი უფსკრული ბოროტებისა, რომლისაგ ნ მაცხოვარმა ვერ იხსნას კაცი.

დრო ურწმუ ოებისა არის ჟამი განსაცდელთა და უბედურებათა. რამდენი მწუხარება გამოიწვია კაცობრიობაში ამ დამღუპველმა ურწმუნოებამ? და ვინაიდგან კაცთა შორის არსებობს მჭიდრო და განუყრელი კავშირი, ამიტომ ცოდვილებთან ერთად იტანჯებიან მართალნიც. ცოლ-ქმართა შორის უთანხმოებამ, ხშირმა თავის-მკვლელობამ, მშობლების წინაალმდეგმა და გაუგონარმა შვილებმა, ოჯახებში უთანხმოებამ და სიღარიბემ იმოდენად გაამწარეს სიცოცხლე, რომ დღეს კაცს ეს სიცოცხლეც აღარაფრად უღირს. სხვა-და-სხვა ავადმყოფობანი, რომელნიც წინეთ არც კი გაუგონია კაცს, დღეს ხშირი მოვლენა არის, და აი ამ მწუხარებათა და უბედურებათა შორის იჩინა თავი ღვთის მოწყალებამ, აღმოჩნდა დაუშრეტელი წყარო განკურნებისა. ხელახლად იჩინა თავი ღვთის-მშობელმა, რომელმაც არა ერთგზის იხსნა კაცთა ნათესავი უბედურებისაგან. წმ. ღვთის-მშობლის ხატის გამოცხადება, რომელმაც განჰკურნა მძიმედ ავადმყოფი, ფრიად შესანიშნავია.

ფრიად საგულისხმოა აგრეთვე ყველა გარემოებანი. რომელნიც წინა-უძღოდენ ამ ავადმყოფის განკურნებას ღვთის შემწეობით. ეს გარემოებანი თითქმის განგებ არიან მიმართულნი ეხლანდელი დროის სულიერ წყლულებათა წინააღმდეგ. რა ზომებით უნდათ შეაცდინონ ხალხი და მიატოვებინონ მათი წინაპრების ჭეშმარიტი გზა? რა ნაირი გრძნობანი და რწმუნებანი არყევენ ჩვენს დროს? ამბობენ: გრწამდეს ერთი ღმერთი, რა საჭიროა წმიდანების შუამავლობა? სასწაულებრივი შემწეობა ღვთისა მიენიჭა სნეულს უფლისაგან წმიდანების შუამავლობით და განსაკუთრებით ყოვლად წმიდა ღვთის მშობლის მეოხებით. ურიცხვ წმიდანებთა და ღვთის სათნო პირთაგან გვეცხადებიან ჩვენ ყოვლად წმიდა ღვთის-მშობელთან ერთად ჩვენი ძველი ეკკლესიის მღვდელ-მთავარი წმ. ნიკოლოზი, მსწრაფლი შუამდგომელი და დიდი საკვირველთ-მოქმედი, დიდებული მრავლითა სასწაულებითა, განსაკუთრებით რუსეთში და მასთან რუსეთის ერთი უცნობი მღვდელმთავარი—მიტროპოლიტი, ვინაიდგან თეთრი ბარტყულა მარტო მიტრაპოლიტებს აქვსთ. ასე, ღვთის მოწყალებით, როგორც წინეთ ყოველთვის, ისე დღესაც უფალი შეიწირავს ღვთის სათნოთა და წმიდა პირთა ვედრებითი შუამდგომლობას, აღვლენილს ღვთისადმი ჩვენ ცოდვილთათვის.

ეს განკურნება, დამტკიცებული და დამოწმებული თვით სნეულისა და მნახველთაგან, წააგავს სახარებაში მ თხრობილ სასწაულებრივი სახით მომხდარ კურნებათა. ამ ჭაბუკის ცხოვრება, ტანჯვა, ექიმობა და განკურნება ცხადად მოგვაგონებს ჩვენ იმ დროს, როდესაც თვითონ მაცხოვარი მოვიდა ქვეყნად და ჰკურნებდა სნეულთა. იესო ქრისტე, იტყვის მოციქული პავლე გუშინ და დღეს და იგივე უკუნისამდე (ებრ. 13—8).

ჭაბუკის დის ჩვენებასა და მოწმობაში ჩვენ ვკითხულობთ შემდეგს: «ნიკოლოზ გრაჩევი დაიბადა 3 დეკემბერს 1876 წელსა. დაბადებიდგან იგი იყო სუსტი და სნეული ფეხი ვერ აიდგა შვიდ წლამდე. პატარაობაშივე ხშირად ავადმყოფობდა. დედა მისი იყო ნემცის ქალი, ლოთარანგის აღსარებისა, მაგრამ ორი თვით წინეთ ამ ჭაბუკის დაბადებამდის თავისი სურვილით მიიღო მართლ მადიდებელი აღსარება. 1886 წელში თითქმის ერთ დროს გარდაიცვალენ ნიკოლოზის მშობლები. დღიდგან დედის სიკვდილისა იგი ავადმყოფობდა ავიზნით, თავ და-პირველად იშვიათად მაგრამ ბოლო დროს ძლიერ ხშირად. ბოლო დროს ავზნეს დაენადა კიდევ სხვა სევდის სნეულებანი. ამ სნეულებათაგან მეტის-მეტად იტანჯებოდა. თუმცა გამოჩენილმა ექიმებმა მიიღეს ყოველივე ზომა მის ექიმობაში და გულით და ყურადღებით ეკიდებოდენ, მაგრამ არა თუ ვერ მოარჩინეს, არამედ სრულებით ვერ შეუმცირეს ტანჯვა და გვემა სნეულს. ავიზნე მოუვლიდა დღეში 6, 8 და 10-ჯერ. 13 ნოემბერს 1890 წ. მას სრულებით მოსტაცა ფეხები, ხოლო 25 ნოემბერს 1890 წ.—ხელები. მას არ შეეძლო ერთი თითი გაენძრია, ისე მოსწყდა ხელ-ფეხი, მორჩენის იმედი სრულებით არ იყო, ამისათვის ის ვაზიარებინე მღვდელს. განსაკუთრებით ცუდათ შეიქნა ორიდგან სამს დეკემბერს. ავიზნე გაძლიერდა ღამის პირველი საათიდამ დილის შვიდ საათამდის. ამის შემდეგ მან დაიძინა. ძილის დროს იმას მოეჩვენა, რომ ოთახი განათლებულია და გაიგონა ხმა ნიკოლოზ! იმან დაინახა ღვთის-მშობელი, წმ. ნიკოლოზი და ერთი ღირსი თეთრ ბარტყულაში. ყოვლად წმიდა ღვთისმშობელმა უთხრა: ნიკოლოზ, წადი სამლოცველოში, სადაც ფეხები ჩამოგვიხვედნენ. მეხუთე დეკემბერს შენ განიკურნები, გარნა აღარა არავის უთხრა. დიდის ხვეწნის შემდეგ დავსთანხმდით მას სამლოცველოში წაყვანაზედ. როდესაც მივეყავდა გზაში მოუარა ავიზნემ და სამლოცველოშიდაც დაემართა. სხვა მისი ჩვენება ზემოთ არის მოყვანილი. («საეკ. მწყემსი»).

პირველად ვის უფრო ცუდი ზედ გავლენა აქვს გავშვებზე?

(მდგდლის საუბარი სამწესოსთან).

ჩვენს დროში მშობლები ხშირად უჩივიან შვილებს, რომ იგინი არ ემორჩილებიან მშობლებს, პატივს არ სცემენ მათ, მოვალეს მწუხარებას და უბედურებას აყენებენ თავიანთ მშობლებს და ხშირად შვილები თავიანთი ცუდი ყოფაქცევით უდროოდ უთხრიან სამარეს მშობლებს. რა უნდა გითხრათ მე ამის შესახებ, ჩემო სულიერნო შვილნო? აი რას გეტყვით და თქვენ ყური დამიგდეთ!

თუ უფალმა მოგცათ თქვენ შვილები და გინდათ, რომ ისინი კარგი, სასარგებლო და პატიოსანი კაცები გამოვიდნენ, თქვენ თვითონ უნდა უჩვენოთ მათ პირველად კარგი მაგალითი. პირველად აი როგორ უნდა მოიქცეთ თქვენ. მშობლების კეთილი ცხოვრება ყოველ დარიგებაზე უკეთესად ასწავლის შვილებს ყოველს კეთილს. თუ თქვენ სცხოვრებთ ცუდად, და ბავშვებს კი ეუბნებით, რომ მათ კეთილად იცხოვრონ, მაშინ ძალიან საეჭვოა, რომ თქვენი ნატერა აღსრულდეს. იშვიათი შემთხვევა, რომ ცუდ მშობლებს კარგი შვილები გამოვიდესთ. ცუდი თესლისაგან ცუდი ნაყოფი აღმოცენდება. მუხა ყურძენს ვერ მოისხამს. ბავშვები პატარაობიდგანვე ეჩვევიან მშობლების ცუდს საქციელს. იმას ნუ იტყვით, ვითომ პატარა ბავშვებს არასფერი გაეგებათ. არა, ისინი უფრო ბევრს ითვისებენ, ვინემ ჩვენ ეფიქრობთ. პირველ წელშივე, როცა ბავშვს ჯერ კიდე ლაპარაკი არ შეუძლია, არ ესმის არც ერთი სიტყვის მნიშვნელობა, იგი სცნობს თავის დედას, უცინის დედას, როცა ეს უკანასკნელი ეალერსება და ეფერება თავის პატარა შვილს და სტირის, როცა დედა უყვირის და უჯავრდება მას. რაღა უნდა ესთქვათ დიდს ბავშვებზე? ისინი არა თუ ითვისებენ, რაც ესმით და რაც ხდება მათ თვალის წინ, არამედ ნიშნავენ ყოველ ჩვენს მცირე მოქმედებას და გეძრახვენ. თუ ეს ასეა, მაშ როგორი კაცი უნდა გამოვიდეს ის ბავშვი, რომელიც ხედავს, რომ მისი მამა მუდამ მთვრალობს, მუდამ ცუდს სიტყვებს ლაპარაკობს და არას დროს ეკლესიაში არ დაიარება. ნამდვილია, რომ იგი გამოვა მამის მსგავსი. ეს უმეტესად ასეც ხდება. თუ თქვენა გსურთ, რომ თქვენი შვილები გამოვიდნენ პატიოსანნი და კეთილ-მომქმედნი, პირველად თქვენ უნდა იქმნეთ ასეთები. აი რას ამბობს ტიტე: ყოველივეში თავსა შენსა სახედ მისცემდი კეთილთა საქმეთა შინა (2, 7).

მეორედ, ნუ ასათუთებთ თქვენს შვილებს, ნებას ნუ მისცემთ მათ, რომ რაიმე ცუდი ჩაიდინონ. ვინც არასფერს არ უშლის თავის შვილს, შენიშვნას არ აძლევს მათ ცუდი საქციელისათვის, ის არის უპირველესი მტერი თავის შვილებისა. ძველს აღთქმაში იყო ილია მდგდელ-მთავარი, რომელიც მუდამ სწუხდა და სტიროდა თავის შვილების ცუდს საქციელზე და თვითონ კი ხმას არა სცემდა მათ. რა შეემთხვა მას? მისი შვილები დახოცეს და თვითონ უეცრად გარდაიცვალა, როცა გაიგო შვილების სიკვდილი. ღმერთმა დასაჯა ის და მისი შვილები იმისათვის, რომ მამა არ სჯიდა შვილებს, როცა იგინი ღირსნი იყვნენ ხოლმე დასჯისა. წერილში ჭეშმარიტად არის ნათქვამი:

თქვენ, როცა შენიშნოთ, რომ თქვენი შვილები რაიმე ცუდს სჩადიან, თავის უცოდინარობისა გამო, და არ იციან, რომ მათი მოქმედება ცუდია, ვალდებული ხართ, დაუშალოთ მათ და აღუკრძალოთ, რომ მათ ეს თავისი ცუდი მოქმედება შემდეგში არ გაიმეორონ. უთხარით თქვენს შვილებს, რომ მათ არ გაბედონ ეს! რადგან ასეთი მოქმედება სასირცხო, ცუდი და ცოდვაა. თუ მათ არ გაგიგონონ, მაშინ დასაჯეთ ისინი. მაგრამ ეცადეთ, რომ თქვენგან დანიშნული დასჯა მათთვის სასარგებლო და კეთილ გზაზე დამყენებელი იქმნეს, ამიტომ დასაჯეთ ისინი სიყვარულით, და არა წყრომით და ლანძღვა-გინებით. წინააღმდეგ შემთხვევაში თქვენი დასჯა უფრო გაბარაზებს თქვენს შვილებს. ისინი უფრო გაჯავრდებიან, მათში გაჩქრება თქვენდამი სიყვარული, იგინი ეცდებიან, რომ ფარულად ჩაიდინონ ყოველივე და ეს უფრო მაცინებელი იქმნება. მამანი, იტყვის წმ. მოციქული პავლე, ნუ განარისხებთ შვილთა თქვენთა, არამედ განზარდენით იგინი სწავლითა და მოძღვრებითა უფლისათა (ეფეს. 6, 4). მასთან მიაშორეთ თქვენი შვილები ცუდს საზოგა-

დოებას და ამხანაგებს. ვინაიდგან ცუდი მაგალითები გადამდებნი არიან. ცუდი საუბრები აფუჭებენ ყმაწვილებს.

გარდა ამისა, თუ გსურთ, რომ თქვენი შვილები გამოვიდნენ კარგნი და კეთილ-მომქმედნი, ეფერეთ მათთვის უფალს. ულვთოდ არასფრის კეთილის გაკეთება არ შეიძლება. ვინც განეშორა ღმერთს, მას დაკარგული აქვს ყოველივე. თვით უფალმა ჩვენმა იესო ქრისტემ რქვა: თვინიერ ჩემსა არა რაი ძალ-გიძსთ ყოფად არცა ერთი (იოან. 15, 5). პატარაობიდგანვე ასწავლეთ თქვენს შვილებს ღვთის ეფერება, და როცა მოიზრდებიან თან ატარეთ ხოლმე იგინი კერძა-უძე ღლეებში ეკკლესიაში. ასწავლეთ მათ ყოველივე კეთილი, პატიოსანი და კარგი, და ყოველივე ეს ასწავლეთ მათ ყველაზე პირველად თქვენი ცხოვრებით და მაგალითით. ხოლო როცა მოიზრდებიან ისინი, მაშინ მხოლოდ საჭირო იქმნება უჩვენოთ მათ თქვენს ცხოვრებაზე და უთხრათ მათ, შეიყვარონ ის, რაც თქვენ გიყვარსთ და მოერიდონ მას, რაც თქვენ არ მოგწონთ. ისინი დიდის სიამოვნებით გაგიგონებენ თქვენ და ღვთის იმედით კაი კაცებიც გამოვლენ.

ᲥᲘᲓᲔᲕ ᲐᲛᲐᲝ-ᲛᲝᲙᲠᲬᲛᲣᲜᲔᲝᲑᲘᲡ ᲓᲐ ᲛᲐᲕᲜᲔᲑᲔᲚ ᲩᲕᲔᲣᲚᲔᲑᲐᲗᲐ ᲛᲝᲙᲫᲚᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ.

ჩვენს ხალხში მტკიცედ აქვს გადგმული ფესვი შრავალ უაზრო ჩვეულებას და ამაო-მორწმუნეობას, რომელიც სულიერად და ხვეთიერად აღარიბებს სოფლის გაუნათლებელს ხალხს. ვინ მოსთვლის, თუ რამდენი უბედურება ხდება ჩვენში ზოგიერთი ჩვეულებისა და ამაოდ მორწმუნეობისაგან! და ვინაა ყველაზედ უფრო ვალდებული, რომ მოსპოს ხალხში ეს მავნე ჩვეულებანი და ამაოდ მორწმუნეობანი? ეკკლესიაზედ პირველად ვალდებულია მღვდელი. ერთი უპირველესი დანიშნულებათაგანი მღვდლისა ისაა, რომ მისდამი რწმუნებულ სამწყსოში მოსპოს ყოველივე მავნე ჩვეულებანი. მაგრამ, სამწუხაროდ, როგორც ქვემო მოყვანილიდამ დავინახავთ, ზოგიერთნი მღვდელნი არამც თუ თვითონ არ სცდილობენ, რომ მოსპონ ხალხში ესრეთნი ჩვეულებანი, არამედ სხვებსაც (თავის მოძმეებს) ხელს უშლიან ამ საქმეში.

ეკკლესიამ კარგად იცის, ვინც კი თვალ-ყურს ადევნებს ჩვენი ხალხის მიმდინარე ცხოვრებას, თუ რამდენი უბედურება ხდება სოფლებში რომელიმე დღესასწაულზედ, ანუ როგორც ხალხი ეძახის «დღეობაზედ». გსთქვათ რომელიმე სოფელში დღეობაა. ამ სოფლის მკვიდრნი რამდენიმე კვირით ემზადებიან დღეობისათვის, რომ სხვა სოფლებიდამ მოსული ნათესავებს და ნაცნობებს კარგად მასპინძლობენ. აღნიშნულ დღეს მოდიან სტუმრები, მასპინძლები პატივსა სცემენ მათ. წირვის დროს მასპინძლები თავიანთი სტუმრებით გავლენ ეკკლესიაზედ, მაგრამ ეკკლესიაში თითქმის არ შედიან, სხედან ეკკლესიის კალთაგანში, ბაასობენ და იმღერიან. ეკკლესიაში ათ კაცს ვერ ნახავთ მლოცველს. წირვის გათავების შემდეგ სტუმრები მიდიან მასპინძლებთან, სხდებიან სადილად და სალამოს დამოვრილნი გამოდიან ისევ ეკკლესიის კალთაგანში ზოგნი ცხენებით და ზოგნი ქვეითად. აირევ-დაირევიან ერთმანეთში: ცხენოსნები, ქვეითნები, ქალი, ბავშვი, ეზიზღები და მთვრალი..... ზოგნი ვითომც ჯირითობენ, ზოგნი ბურთაობენ, ზოგნი ოინაშობენ დაირაზე და სხვ... აგერ შეიქნა უცნაური წვიელ კეკლი! რა მოხდა? მთვრალმა ჯაგიუკებული ცხენი დაატეხა ქვეითქალ-კაცთა გრეკვს! ზოგს ფესი მოსტეხა, ზოგს ხელი. აგერ რამდენიმე კაცს სმალ-ხანჯლები და დამბაჩები ამოუღიათ და გატოფებული ნადირივით დასდევენ ერთმანერთს მოსაკლავად! გესმის დამბაჩების ხმა და საზარელი წივილ-კივილი! ვინმე უბედურმა რომ ნახოს ეს სურათი, იფიქრებს, აქ უთუოდ გაცსარებული ომიაო. ერთის სიტყვით კალმით ვერ აწერს კაცი იმ გულის შემაწუხებელ სცენებს, რომელსაც კაცი ნახავს ჩვენს დღეობებზე. შემდეგ ისევ მასპინძლებისას ბრუნდებიან თავ ბარ დამტვრეულნი სტუმრები და ხელახლავ იწყებენ ლოთობას. ამ ნაირად ორ-სამ დღეს ლოთობენ. კიდე კარგი თუმც მეოთხე-მეხუთე დღეს გაახსენდათ სტუმრებს თავიან ოჯახებში წასვლა! ასე თავდება ჩვენებური დღეობა. იშვიათი შემთხვევა იქმნება, რომ ერთი კაცი მაინც არ იმსხვერპლოს რომელიმე დღეობამ დაგრილთა და დამახინჯებულთ გარდა.

ეხლა ვნახოთ, თუ რა შემოსავალი აქვს ეკკლესიებს ამ დღეებში. ზოგან ეკკლესიას ამ დღესასწაულ დღეებში ერთი კაპიკი არ შემოდის მლოცველთაგან. ერთი მანეთის სიმთელიც არ ისყიდება ამ დღეს ეკკლესია-

ში. თუმცა ზოგან კი აქვს ეკლესიას შემოსაკალი, მაგრამ ისიც კარგია! მდოცველთ მოლოცთ ბუნებანი, ნატეხი სამთელი და ღვინო ეკლესიის შესაწირავად. ესენი უნდა «შემოკალოს» მღოცველს თავზედ მღვდელმა. ან სტაროსტამ, ბუნება და ღვინო მღვდელსა, და ეკლესიის ერთი გროშის სამთელი. ეი რაში მდგომარეობს ბევრგან ჩვენებური დღეობა.

ოკეანე მწუემსი უნდა ეცადოს, რომ ამ კვარა ორ-სამ რიგათ დაამცირებელი «დღეობები» მოსპოს სოფლებში. სოფლის მწუემსი შეერიოს ბული ძალით უნდა ეცადნენ ამ დღეობათა მოსპობას. ბაგრამ სადაა ერთობა! სადაა თანხმობა? სადაა ქრისტეს შიერ ქადაგებული სიყვარული მოყვასისადმი! რაღა ცა წვრილმან პირადუნულ ინტერესებს გაუტანიგარ და «ჩვენ»-ს მაგიერად «მე»-ს ვადმერთებთ! ერთს რომ სატირალი გვაქვს, მეორეს ეს სატირალი სასაცინოდ მიაჩნია, და პირშებრუნებული იდგიჭება. ერთი რომ რაიმე კეთილ საზოგადო საქმეზედ იდგეს, მეორე წინ ეღობება და მასს მუდამ სახსენებელ «მე»-საფუფუნებს. ვაი თუ ამ საზოგადო კეთილმა საქმემ რაიმე ბრწყინვალე ბაჯარას ჩემს «მე»-ს და ფუფუნება მოაკლოსო! ერთი რომ მოუკასის კეთილ-დღეობისათვის ოფლში იწურება, მეორე შორე ასლოდამ პირველის მოქმედებას ფრთასა სტეხს უმეცარი ხალხის თვალში, ეშინია და ესაბრუნა, ვაი თუ რაიმე საზოგადო სასელი, სიყვარული და პატივისცემა დაიმსახურაოს პირველმა და ჩემს «მე»-ს ამით «მეობა» მოაკლდესო!—საბოლოოდ, ეს ზეშთაქმული რომ ნამდვილი ჭეშმარიტებაა, ამას ფიცი მტკიცა არ უნდა!

მიუბრუნდეთ ისევ დღეობების მოსპობას. სოფ. ალხანოს (ქუთ. მაზრაშია) მგვიდრთა იცოდნენ დღეობა «სულის წმიდის მოფენის დღე», რომელზედაც უზომო და უსარგებლო ხარჯი მოსდიოდათ. საშვალო რიცხვით 300 მანეთამდის ასარჯებოდა ოთვალ წლობით ამ დღეს სოფელში, და ამავე დროს ამ სოფლის ეკლესია ერთობ ღარიბი და უკარგისი იყო. ხალხი ღარიბდებოდა და ამ დღის ხარჯით, რომელსაც ზნეობის და მახინჯების მეტი სარგებლობა არ მოჰქონდა, და ის ერთად ერთი სულიერად ამაუკეთილებელი ღვთის ხალხი კი უუფრადებლობით იმეგრეოდა!—ადგილობრივი ძალდალის და რამდენიმე კეთილ-პირთა მეცადინეობით ამ სოფლის მკვიდრთა მოსპეს ეს დღეობა და იმ ხარჯით, რაც იმ დღეს მოსდიოდათ, გარდასწყვიტეს გასწავლის ძალით თავისი ხის ეკეკლესიის შეკეთება და გამშვენება. ამ უმად ხსენებული ეკეკლესია თანახმად ზემოთქმული გასაწავლის ძალით შენდება და მოკლე დროში მზად იქმნება. ალხანოელების მაგალითს მიჰბაძავენ სოფ. ტობანიერის მკვიდრთა და იქაც გადაგდეს დღეობა «დადექოში» 1 ენკენისთვე, რომლის შესახებ ამ ორის წლის წინად «მწყემსშიდაც» იყო დაბეჭდილი შენიშვნა.

მის მაგიერად რომ ამ მშვენიერს მაგალითს მიჰბაძონ ზოგიერთმა მამებმა და ეცადონ თავიანთ სამწყოებში დღეობათა მოსპობას, პირიქით თვითონვე ეწინააღმდეგებიან ამ საქმეს და გაიძახიან: «ალხმა წლიურად ერთი დღეობა იცის და ცოდვა, რომ მოუსპოო ესეთი ჩვეულებაო. «იმ დღეს სანთლაკები ბევრი გვუკვს, საწირავები შემოდის და შემოსავალი მოგვკლდებაო» თითქოს სანთლაკი და საწირავი იმ დღეს თუ არა, სხვა დღეს არ შემოუვთ! ეს ძალიან უსაფუძვლო მიზეზია! უკარესი ცოდვა არაა, რომ ამ დღეობის წყალობით ისედაც ღატაკი ხალხი უარესად ღარიბ-ღატაკდება ნივთიერად და ზნეობით მახინჯდება?! რა სულიერი საზრდო მოაქვს ხალხისათვის ზემოდ აღწერილ დღეობას? უკანასკნელს მეკვამურს დღეობაზედ, ორთა-შვა რიცხვით, ოცი მანეთი მაინც დასჯრჯება, მაშინ როდესაც ამ ბევრსაკე მეკვამურს საჯაზინო კარდასასადისათვის, ოცი ხუთი მანეთი რომ ვერ გადაუხდიათ, ქვაბებს და სხვა უსაკეთრესს ნივთებს უფიდიან მოხელეები! ეს უარესი ცოდვა არ არის?—მესმის ისეთი დღეობა, რომელიც ძველად იცოდნენ და ზოგან ესლაც იცავენ. ტაძრის დღესასწაულის წინ ღამით ეკეკლესიის გალავანშიდ შეკრება, ღამის თევა, ლოცვით და ვალობით დროს გატარება, მწუხრ-ცისკრის მოსმენა, თვით იმ დღეს წირვის მოსმენა, სამთლის და ფულის შეწირვა, ეკეკლესიის გალავანშიეე თავიანთიეე მიტანილ ესეთულ საკეთილზედ მუდრეთ დროს გატარება!... ერთის სიტყვით როგორც იცოდეენ საქმის ძალლოცვა ძველად—და არა ესეთი დღეობა, რომელიც უმეტეს ნაწილად ესლა იცავენ სოფლებში, რომელთაგანარავითარი სარგებლობა არ გაძალის. გარდა ჩვენი გაუსათლებელი ხალხის ნივთიერად გადატაკებისა და სულიერად დაძახინჯებისა!

დროა, გაკარხეთ კეთილი ბოროტისაგან! პირველ ჩვენ მწყემსნი უნდა ვიყვეთ მაგალითი კეთილი საქმისა და ჩვენის მისედვით საბოლოოდ მოგებაძვენ.

მღვ. თეოფ. ნად—ძე.

უებარი ექიმი.

ერთი ქართული ანდაზა ამბობს: «ყური მისთვის არ იზრდება, რომ ხშირად სხვა და სხვა ახალი ამბები ესმისო». ეს ანდაზა მომაგონა ერთმა «უებარმა ექიმმა», რომელიც ამ ჟამად შორაპნის მაზრის სხვა და სხვა სოფლებში დაიარება თავისუფლად და ატყუილებს უმეცარს ხალხს. ამ მაზრის მცხოვრებნი, როგორც სოფლის ექიმ-მკითხავის მოყვარულნი, დიდის ალტაცებით ეგებებიან ამ ექიმს და სიხარულით იპატიჟებენ თავიანთ ოჯახებში, ვითომც ავადმყოფის მოსარჩენად. ეს მკითხავ-ექიმი ახალგაზდა კაცია, სულ ბევრი ოც-და-ერთი წლისა იქმნება, რომ თავის ექიმობის ცოდნაში მან უფრო ადვილად დააჯეროს ხალხი, იგი მოუთხრობს ყველას შემდეგ ამბავს თავის ცხოვრებიდგან, «ათი წლის ყმაწვილი ვიყავი, როცა მე ვმწყსიდი საქონელს. ერთს სალამოზედ ჩემი საქონელი შინ გაპარულიყო, მე კი მარტო ვიდექი მინდორში. უეცრად დავინახე, რომ მინდორზედ მოგორავდა კაცის თავი. შეშინებულმა ავიღე ჩემი პატარა თოფი, რომელიც ყოველთვის თან დამქონდა, მინდოდა მესროლა, მაგრამ, როგორც კი დაუმიზნებდი, თავი უკანვე იწყებდა წაგორებას. ამგვარად მივსდიე, მივსდიე ამ თავს და ბოლოს იგი ერთს დიდს კლდეზედ გადაგორდა. მეც თან გადავჰყევი. უთუოდ სასწაულობით მოხდა, თორემ ცოცხალს რა გადამარჩენდა იმოდენა კლდეზე გადავარდნილს! შემდეგ ეს მგორავი თავი ამ კლდის ძირში პატარა ვაკეზედ გაჩერდა. მიეიხედ-მოვიხედე, ჩემს გარეშემო თვალთ აუწვდენელი კლდეები იყო ამართული; აქედგან ასვლა ყოვლად შეუძლებელი იყო. მე შეშინებული გავჩერდი კლდის ძირში. ცოტა ხნის შემდეგ გამოვიდა კლდიდგან ერთი უზარმაზარი გველი, მას სხვა დიდი და მორჩილი გველებიც გამოჰყვენ და იმ მგორავს თავს დაუწყეს ლოკვა, მერმე ისევ უკან გაბრუნდნენ და მე კი ყურადღებაც არ მომაქციეს. ამ ოცნებაში დავრჩი მე თითქმის ოთხი დღე. შიმშილისაგან დაქანცული მივედი და მეც მოუსვი ენა ამ თავს; ამის შემდეგ მე ისე დავკმაყოფილდი, რომ შიმშილს აღარც კი ვგრძნობდი და იმ გველების ლაპარაკი ყველაფერი გავიგონე. ცოტა ხნის შემდეგ გამოვიდა ისევ ის დიდი გველი, აიმართა ამ კლდეზე, კუდი რომ ძირს ჰქონდა, თავი მაღლა აუწვდინა; მან ნება მომცა, ავსულიყავი მისს ხაოიან ზურგზედ და კიდეც ამოვედი კლდის თავზედ. გავიარე თუ არა რამოდენიმე მანძილი, უკან მომეწია ერთი მომფრინავი გველი და მითხრა: «შენ თუ ჩემს რჩევას მტკიცედ აღასრულებ, ერთს იმისთანა რამე ნივთს გაჩუქებ, რომ შენს სიცოცხლეში მის მეტი აღარა დაგჭირდეს რაო». შემდეგ მომცა ეს რჩევა: «დღეიდგან თერთმეტი წლის განმავლობაში ეს შემთხვევა და ყოველივე ჩემი ნაამბობი არავის განუცხადო, არც ღვინო დალიო და არც მდიდრულად ჩაიცვა და დაიხუროო». ბოლოს დაუმატა: «თუ ამას ასე აღასრულებ, მეთერთმეტე წელიწადს იმ აღთქმულს საჩუქარს მოგიტანო». მეც მის რჩევას დავადევი და ეს შემთხვევა არავისთვის არ გამიმხელია აქამომდე. თერთმეტი წელიწადი წარსულს წელში დღით მარიობას გამიხდა; ამავე დღეს მოვიდა ჩემთან ეს მომფრინავი გველი და ორი თვალი მომიტანა და თანაც ეს მითხრა: «რაც ამ თვლებმა გიამბონ ხოლმე, ის აღასრულე და ყოველგვარ სნეულებას ჰკურნებო».

ეს მკითხავ-ექიმი, როგორც თვითონ ამბობს, ქართლში მცხოვრები ყოფილა. ყველამ კარგად იცის, რომ ჩვენი უგნური ხალხი მკითხავს სანთლით დაეძებს. გაიგეს თუ არა ამ უცხო ექიმ-მკითხავის მოსვლა ჩვენში, შეიქმნა ერთი მოძრაობა ხალხში; უანგარიშო ქალი და კაცი ედებიან მას სოფლითი სოფლად და მიჰყავთ თავის ოჯახში ავადმყოფის მოსარჩენად. დღე არ წავა ისე, რომ ხუთი, ათი ოჯახი არ ინახულოს ამ ექიმმა, რაისათვის რასაკვირველია, დიდ ძალ ფულებს ღებულობს «პრაგონად». მივა თუ არა რომელიმე ოჯახში, იგი მოითხოვს თევშს, დაასხამს ზედ წყალს, ჩააგდებს შიგ იმ ნაჩუქარ თვლებს, დაუნთებს ოთხ კუთხივ სანთლებს, მოჰყვება რაღაცა ლოცვებს და ეუბნება ოჯახის პატრონს: „ავად მყოფი მორჩება თუ არა, ამას ეს ჩემი თვლები მეტყვიან და წამალსაც ისინი მომცემენ ცა წმინდიდგან, და თუ ამათ ვერ მაიმედეს, მე ჩემ თავად არასფერი არ შემიძლიანო“. აი, ამნაირი ოინებით ატყვილებს იგი საწყალ უგნურ ხალხს. ეს ახლად გამოჩენილი ექიმი წამლის ფასს ავად მყოფის მოსარჩენად არ თხოვილობს თურმე წინდაწინ, გარდა ფეხის ქირისა. გასაკვირველი უფრო ის არის, რომ იგი ჩემულობს ყოველგვარი სნე-

ულის მორჩენას; უშვილო ქალებსაც კი ჰპირდება თურმე განაყოფიერებას. მე ამ სტრიქონების დამწერმა, თუმცა დაუმტკიცე მრავალს ამ მატყუარა ექიმის ცბიერობა, მაგრამ იგინი მაინც ჯანიოზ ექიმად სთვლიან მას და დიდის პატივის-ცემით ეპყრობიან და კიდეც მიჰყავთ ოჯახებში.

ურიგო არ იქმნება, რომ ამისთანა მატყუარა ექიმებს ყურადღება მიაქციონ, ვისიც რიგია და საწყალი უგნური ხალხი დაიხსნან უბრალო ხარჯისაგან.

მ. გ. რ—მე.

«მწყემსი»-ს კორრესპონდენცია

შორაპნის მაზრიდამ.

დღეს ყოველი მღვდელი სცდილობს, რომ თავის სამრევლოში გახსნას სამრევლო სკოლა, რომელთა რიცხვმა ამ ბოლოს დროს ძალიან იმატა. იმედიც არის, რომ ამ სამრევლო სკოლებში სწავლის საქმე რიგიანად წავა, რადგან დღეს სემინარიაში სწავლა დამთავრებულნი პირნი სიხარულით მიდიან მღვდლად სოფლებში. სამწუხაროდ ჩვენს ს. კიცხში დღემდის არავის არ უზრუნია სამრევლო სკოლის გახსნისათვის, თუმცა ამ სოფელში მრავალნი პირნი არიან, რომელთაც ჰსურთ თავიანთ შვილებს წერა-კითხვა მაინც ასწავლონ. ამ სოფელში სცხოვრებს 140 კომლამდე აზნაური და გლეხი და მათში, ვგონებ, ოცმა კაცმაც არ იცის წერა-კითხვა.

დიდი ხანი არ არის, რაც ყოვლად სამღვდელო იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელისაგან გამოწესებულ იქმნა ჩვენს სოფელში მღვდლად მ. გიორგი ანთაძე, რომელმაც მისდამი რწმუნებულ სამრევლოში მოსვლისთანავე ყურადღება მიაქცია ჩვენი ღარიბი ეკლესიის გამშვენებას და შესაფერად მოწყობას, და მასთან შეუდგა საეკკლესიო სამრევლო სკოლის დაარსებას. მ. ანთაძემ მიიტანა თავის საკუთარი სახლი სკოლისათვის კიცხში, მოაწყო იგი შესაფერად, მასწავლებლად მოიწვია ქუთაისის სასულიერო ოთხ-კლასიან სასწავლებელში სწავლა დამთავრებული პირი. სკოლა აკურთხეს წარსული წლის 17 ოქტომბერს ხელმწიფე იმპერატორის და მისი უავგუსტოესი სახლობის სასწაულებრივ გადარჩენის სახსოვრად. დღეს ამ ახლად გახსნილს სკოლაში სწავლობს 45 ვაჟი და 14 ქალი. სწავლის ფასი არის ძალიან მცირე: თითოეული მოსწავლე იხდის წელიწადში 3 მანეთს. ამისთანა კეთილი და სასარგებლო საქმის სისრულეში მოყვანისათვის მარტო ნივთიერი შეძლებაც არა ყოფილა საკმაო, თუ კაცს მასთან არა აქვს სურვილი თავის თანამდებობის რიგიანად აღსრულებისათვის. მ. ანთაძეს წარსულს წელში ცეცხლმა დიდი ზარალი მისცა. მას დარჩა მარტო ის ერთი სახლი, რომელიც დღეს ჩვენს სოფელში მოიტანა სკოლისათვის.

სკოლის გახსნის გარდა მ. ანთაძე მადლობის ღირსი არის აგრეთვე იმ გულ-მოდგინეობისათვის, რომელსაც ის იჩენს ჩვენი ღარიბი ეკკლესიის გამშვენების საქმეში. მან მოსვლისთანავე მოიპოვა ორი ხელი სამღვდელო შესამოსელი და სხვა საჭირო ნივთები. დღეს სწორედ ესიამოვნება კაცს ჩვენს ეკკლესიაში შესვლა. ეხლა მ. ანთაძე ცდილობს, რომ ეკკლესიისათვის მოიპოვოს შესაფერი კანკელი.

დღემდის ჩვენს ეკკლესიაში კვირა-უქმე დღეებში ხუთ კაცს ვერ ნახავდით, დღეს კი არა თუ წირვაზე, მწუხრის და ცისკრის ლოცვის დროსაც სავსეა ტაძარი მლოცველებით. მ. ანთაძე ყოველი წირვის შემდეგ მლოცველებს უკითხავს და უმარტავს დღის შესაფერს სიტყვებს, რომელთაც დიდი გავლენა აქვსთ მლოცველებზე.

მ. გიორგი ანთაძის მეცადინეობით მრავალი ცრუ მორწმუნეობა და მრავალი უბრალო ჩვეულება მოისპო ჩვენს მრევლში. ამისი მეცადინეობით დღეს ძვირად ნახავთ, რომ ჩვენს სოფელში აღაპების დროს ისე უხვად ხოცდენ საქონელს და აფუჭებდენ სხვა ხორაგს, როგორც ეს დღემდის იყო.

მრევლიც ძალიან მადლობელია თავის ახალი მოძღვრისა, რომელიც მუყაითად ასწავლის თავის სულიერ შვილთ სარწმუნოებას და ლოცვებს.

ამ ნაირად მოღვაწეობს მ. გ. ანთაძე თავის სამრევლოში და ღმერთმა ინებოს, რომ ამისთანა მუყაითობა და საქმის სიყვარული არ მოჰკლებოდეს მას და ნაყოფიერი ყოფილიყოს მისი სამსახური ქრისტეს ყანაში.

პ. ნ. მაჭ—რიანი.

მეგრულიდან ქართულად ნათარგმნი «მამაო ჩვენო»-ს გამო.

კარგი ხანია მას აქეთ, რაც ჟურნალ-გაზეთები ღაღადებენ, სჯიან, ბაასობენ და ამტკიცებენ მეგრული ენის ქართულს ენასთან ნათესაობას, თუმცა ამის დამტკიცებას ბევრი თავის მტვრევა და გამოძიება არ სჭირია. ამაზე ბევრი ლაპარაკი არც კი ღირს; არა ღირს იმისათვის, რომ ვინც თვალ-ყური ადევნა ამ საგნის შესახებ დაწერილს წერილებს, იმას თითოეული წერილი, თუგინდ რომელიმე მათგანი სუსტი კალმის ნაწარმოებიც ყოფილიყოს, ქართულის და მეგრული ენის ნათესაობაზე საკმაოდ დაარწმუნებდა, თუ კი მკითხველს ჭეშმარიტების სასმენათ გაღებული ჰქონდა ყურის კარები, რადგან თითოეულს წერილში ასობით და ორასობით იყო ჩამოთვლილი სიტყვები, რომელთაც მეგრელი იქნება მეგრულს ეძახის, მაგრამ წმიდა ქართული კი არის. ბევრს ნუ ვიწუხებთ ამისათვის თავს, ჩვენ მხოლოდ თვალ-ყური ვადევნოთ შორეახლო და, თუ მაინცა და მაინც, ხან-და-ხან ასე შევუძახოთ: «ვიდრემდის კლობთ ორითავე გოჯითა?!»

დღევანდელი ჩემი ბაასი გამოიწვია ბ. ე. მასხულიას წერილმა, რომელიც ამ წლის «მწყემსი»-ს პირველს ნომერში იყო დაბეჭდილი. ქვეყანაზე საკვირველი არა არის რა, მაგრამ ამ წერილში მოყვანილმა ქართულიდან მეგრულათ ნათარგმნმა «მამაო ჩვენო»-მ, მართალი უნდა ვსთქვა, კი დამაფიქრა. დამაფიქრა იმიტომ, რომ მე ჩემი თავი ამ დროს წარმოვიდგინე, ვითომ ეკლესიაში ვდგევარ და ლოცვას ვსმენილობ და, თუ ხუმრობით არის დაწერილი, ღმერთმა შეუნდოს მთარგმნელსაც და მომსმენსაც. აქ რომ ხუმრობა არ არის, ამას ყველა ვხედავთ, მაგრამ საქმე მაინც უნდა გაისინჯოს. ყოველი კაცი, რომელი სჯულის, სარწმუნოების და ენაზე მოლაპარაკეც უნდა იყოს იგი, ცდილობს, რომ მასზე უფროს კაცთან ზრდილობიანის, საუკეთესო გამოძებნილი და გამორჩეულის ენით ისაუბროს, სთხოვოს სათხოვარი, არზით თუ სიტყვიერად, ხოლო ქართულიდგან მეგრულად «მამაო ჩვენო»-ის მთარგმნელს ეს ჭეშმარიტება უარ-უყვია და როგორც ცხვრის მწყემსი ლაპარაკობს მთაში თავის ამხანაგთან მოუფიქრებლად, წარამარათ, ისე ადვილათ, ისე წინ დაუხედავად სთარგმნის «მამაო ჩვენოს» ღვთის ტაძარში სალოცველად, ღვთისადმი დიდების აღსავლენელად, თვით ღმერთთან სალაპარაკოდ; იმ «მამაო ჩვენოს», იმ საუფლო ლოცვას, რომელიც თვით უფალმა ჩვენმა იესო ქრისტემ თავისი პირით სთქვა და გვასწავა, რომელიც უაღრესია ყოველთა ლოცვათა! ღმერთო გვაპატიე! ღმერთო შენ თვითონ უწყი, რომ კაცი ყველაფრის გამბედავია! ვინ უნდა სჯიჯგნოს თავისი მანკიერი ხელებით უფლისაგან თქმული სიტყვანი, დაამახინჯოს და ისე დაუგდოს ქრისტეს სიახლით მოსყიდულს ხალხს, ნაცვლად წმიდა და უმანკო ლოცვისა!.. ღვთისგან ყოველივე შესაძლებელი არს, მაგრამ, ღმერთმა შეუნდოსო, ჩვენ კი ვერავის ვეტყვით ამისთანა მძიმე შეცოდებაზე. საჭირო და სასარგებლო რომ ყოფილიყო საღმრთო წერილის ქართული ენიდგან მეგრულს ენაზე თარგმნა, ნუ თუ არ გამოჩნდებოდა ვინმე, რომ იგი გადაეთარგმნათ ამდენი ხნის განმავლობაში? ვის არ გაუგონია შემდეგი სიტყვები: „ჭყონდიდელი — როდინდელი? — არონისებრ ძველი მღვდელი“. ამასაც თავი დავანებოთ, რომ საუბარი არ გაგვიგრძელდეს. — ბ. მასხულია ბუნებით მეგრელია და ასე ამბობს: «შეიძლება მრავალმა სთქვას, რომ ეს «მამაო ჩვენო» კარგი ნათარგმნიაო და მართალსაც ამბობს; მთარგმნელს კისერიც რომ მოეტეხა, მეტს ვერას გახდებოდა, მაგრამ ღვთის ტაძარში სალოცავად?! ღმერთმა ნუ ინებოს!

აქ ჩვენ პირდაპირ გადავთარგმნით იმ ნათარგმნ მეგრულს სიტყვებს ქართულად, არა მეგრელთათვის საყურადღებოთ, რომელთაც უამისოთაც კარგად იციან, არამედ მათთვის უფრო, ვინც მეგრული არ იცის და თუ ეს «მამაო ჩვენო» ღვთის ტაძარში სალოცველად

გამოსადეგია, ან ზრდილობიან ლაპარაკათ მისაღები, ადვილათ გაიგებს. აი პირ-და-პირი ნათარგმნიც:

მუმა . . .	მამა	ქომუჩი . .	მომეცი
ჩქინი . . .	ჩვენი	ჩქი	ჩვენ
ნამურექუ .	რომელიხარ	ამუდლა . .	დღეს
ჟი	ზეით	დო	და
ცას . . .	ცაში	ქომაპატიი .	მაპატიე
წიმიდე . .	წმიდა	ჩქინი . . .	ჩვენი
ორდას . .	იყოს	ვალეფი . .	ვალები (თანადებნის მაგიერ)
სახელი . .	სახელი		
სქანი . .	შენი	თეში . . .	ისთე
ქუმორთას .	მოვიდეს	მუჭოთი . .	რაცაც
მაფობაქუ .	მეფობამ (ითომ სუფევა)	ჩქი	ჩვენ
		ვაპატიენთ .	ვაპატიევებთ
სქანქუ . .	შენმა	ჩვინი . . .	ჩვენი
ორდას . .	იყოს	მოვალეენს	მოვალეებს
ნება . . .	ნება	დო ნუ . .	და ნუ
სქანი . .	შენი	მიშამიყონანქ	შემიყვან
მუჭოთი .	როგორც		
ცასუნი .	ცაში	ჩქი განსაცდელში	ჩვენ განსაცდელში
ეთეში . .	ისთე		
ქიყვანას .	ქვეყანაში	დოგირშამარსხი	და გამომიხსენ
ქობალი . .	პური		
ჩქინი . . .	ჩვენი	ჩქი ბოროტიშე	ჩვენ ბოროტ-
ოსქიღადარი	სარჩენი (ჯარა არსებისა)		ტიდგან.

აქ მოყვანილი ქართული სიტყვები გახლავთ ამ მეგრულის თარგმანი და არა «მამაო ჩვენო»-ში ნახმარი სასოებიანი სიტყვები: «ცათა შინა», «მოვედინ სუფევა შენი», «პური ჩვენი არსებისა», «მომიტევენ ჩვენთანა ნადებნი ჩვენნი, ვითარცა ჩვენ მიუტევებთ თანამდებთა მათ ჩვენთა» და სხვ... ჩამოვიკითხოთ თავიდგან ბოლომდის აქ აღჩერილი ქართული «მამაო ჩვენო» და ზაშინ კი ადვილათ მიხვდება ყველა, ვინც მეგრული არ იცის, თუ როგორ სასოებას მოგვრის შამენელს ამ გვარი ლოცვა ეკლესიაში.

რაჟდენ სიჯაოხელი.

მღვდლის საიდუმლო.

(გაგრძელება*)

მღვდელ-მთავრის პასუხმა ვერაფრად ანუკეშა მ. იოანნე; ამ პასუხმა მხოლოდ მ. იოანნეს განუმტკიცა სარწმუნოება და გულსმოდგინება ღვთის ნებისადმი. ამ ღლიდგან მ. იოანნე მხნედ იტანდა თავის უბედურებას, თუმცა, როგორც ქვემოდ დავინახავთ, განსაზღვრულ დრომდე.

აი, მ. იოანნეს ალაყაფის კარებს მოადგა ურემი; ამ ურემში ისხდა ორი სალდათი, რომელთაც უნდა წაეყვანათ მამა იოანნე გუბერნიის საპატიმროში.

მღვდელმა, ლოცვით და სარწმუნოებით გამხნევებულმა, დაწყნარებულად ჩაიცვა სამგზავრო ტანისამოსი, სამჯერ მუხლი მოიყარა ხატების წინაშე, აკურთხა და გადაჰკოცნა თავის შვილები, და ბოლოს მიეიდა ცოლთან.

მ. იოანნეს ჰსურდა მადლობა ეთქვა ცოლისათვის, რომელიც მისი ერთგული მეგობარი იყო, და რომელმაც მიანიჭა მას ოჯახური ბედნიერება; მზად იყო ეთქვა ცოლისათვის, რომ იგი საუკუნოდ დაუვიწყარი იქმნება მის გულში; მაგრამ ცოლი ტირილით მოეხვია მ. იოანნეს კისერზედ და მისი ტირილისა და ვაების გამო აღარ ისმოდა მ. იოანნეს სიტყვები. ცოლი სთხოვდა მ. იოანნეს, არ დაეტოვებია იგი მარტოდ, გაემხილა მისთვის ის საიდუმლო, რომელმაც თავსზარი დასცა მთელს მათ ოჯახს.

— არ შეიძლება! გაჯავრებით მიუგო მღვდელმა ცოლს. ეს ჩვენი ნება არ არის. აქ არის ღვთის ბრძანება.

ამ სიტყვებით მოშორდა მ. იოანნე თავის საყვარელს მეუღლეს და გამოვიდა ქუჩაზე სალდათებთან, რომელნიც მას ელოდენ. მ. იოანნემ სთხოვა სალდათებს, რომ იგინი შეჩერებულიყვნენ იმ სამრეველო ეკლესიასთან, სადაც მ. იოანნე მსახურებდა, და სალდათებიც დაჰპირდენ თხოვნის აღსრულებას.

ერთი წამის შემდეგ მ. იოანნე შევიდა ტაძარში, რომელიც მისი შრომით იყო გამშვენებული. მან თვალი გადაავლო მოოქვრილ კანკელს: მასზე მან დაინახა კრება ქრისტეს მოწაფეებისა.

აი, იგინი, მოწამენი ქრისტეს სარწმუნეობისა, იფიქრა მღვდელმა. ზოგნი მოიკვლინეს—სხვანი განიკურნეს და წყლულებითა გამოიცვდნენ, სხვანი კიდევ ბოროკოლითა და ბატიმრობითა და ქვით დაიქოლნენ და სიკვდილითა აღსრულნენ... მოწაფეებს ზემოდ გამსჭვალული იყო ჯვარზე თვით უფროსი და შემასრულებელი სარწმუნოებასა ქრისტე, რომელიც ღირსეული მხიარულების ნაცვლად იქმნა

*) იხ. «ნუკეზსი»-ს № 2.

დამცირებულ. ხოლო შენ, უღირსო მოსამსახურეო საკურთხევლისაო, ჯერ ხომ კიდევ იმოდენი არ გილვაწია, რომ სისხლი დაგენთხია. წადი, წადი და მოთმინებით აიტანე, რაც მოგელის.

და როცა ამას ელაპარაკებოდა თავის თავს, მ. იოანნემ იგრძნო უფრო დიდი სიმხნე და ძალა. ემთხვია ტრაპეზს და ხატებს და შემდეგ გამოვიდა ტაძრიდგან და უთხრა სალდათებს:

— მხლა კი წამიყვანეთ მე, სადაც ნაბრძანები გაქვსთ.

ბუზერნის ქალაქში არა ერთხელ ჩამოართვეს მ. იოანნეს ჩვენება. როცა მას ჰკითხავდენ, იცნობს ის თუ არა თავის თავს დამნაშავედ ი. მკვლელობაში იგი მიუგებდა ხოლმე: მე დამნაშავე არა ვარ ამ საქმეშიდ. როცა მ. იოანნეს კითხვიდენ: ვინ მოჰკლა ი., ამაზე მ. იოანნე ან გაჩუმდებოდა, ანუ ღმერთს ევედრებოდა და თავის თავად ამბობდა: „უფალო დამიცევ! უფალო გამამხნევე!“ როცა მას სთხოვდენ იმ გარემოებათა განმარტებას, რომელნიც მასზე ეჭვსა სდებდენ, ამაზე მ. იოანნე ამბობდა, რომ მას არასფრის განმარტება არ შეუძლია, ვინაიდგან უფალმა დასდო საცო პირსა ზედა მისა.

და ბოლოს მ. იოანნეს მკვლელობისათვის გარდაუწყვიტეს ყოველივე ღირსების ჩამორთმევა და კატორგაში გაგზავნა.

მ. იოანნე მზად იყო მიელო სასჯელი. მაგრამ მასზე შემდგარს განაჩენში იყო ისეთი რამ, რაც მას შეუნიშნავად დარჩა, და რომელმაც შემდეგში მას თავზარი დასცა, და დიდ მწუხარებაში ჩააგდო, ამიტომ მისი პირისაგან მოისმა საყვედურის ხმა. ღირსების ჩამორთმევით მ. იოანნეს ეკრძალებოდა აგრეთვე ყოველგვარი მღვდელ-მოქმედება,

შემდეგ მ. იოაანეს ჩამოართვეს ხელწერილი, რომ იგი არ აღასრულებს არც მღვდელ-მოქმედებას, როგორც მღვდელი, არც არავის ლოცვა-კურთხევას მისცემს და არც ჩაიცვამს, როგორც მღვდელი. მ. იოანნემ მისცა ხელწერილი. მაგრამ ამ საქმემ წარმოუდგენელად შეაწუხა მღვდელი. აქამომდე მ. იოანნე ყოველივეს მხნედ ითმენდა, მაგრამ ეს კი ვეღარ მოითმინა.

იოანნემ დაიწყო ოხვრა და ხელების ფშვნეტა, შემდეგ მიბრუნდა მაცხოვრის ხატისაკენ და განუსჯელად დაიყვირა:

— უფალო, რაისათვის მომივლინე ყოველივე ეს? რაისათვის განმაგდე მე, რომ მე არ ვიმღვდლო შენს წინაშე? და დიდის მწუხარებით შეპყრობილი დავარდა პირქვე.

რამდენიმე დღის შემდეგ მამა იოანნე სხვა დამნაშავეებთან ერთად გაგზავნეს დანიშნულს ადგილს. სამძიმო იყო ეს მგზავრობა. დიდი მანძილი იყო გასავლელი. საძნელო იყო მამა იოანნესათვის მაღნებში მუშაობა. მაგრამ იმისთვის უფრო საადვილო იყო მუშაობა, ვინემ მარტოდ დარჩენა. მგზავრობის დროს ანუ სამძიმო მუშაობის დროს იგი მუდამ დასვენებაზე და ძილზე ფიქრობდა; მაგრამ მოსვენების დროს მამა იოანნე სულიერად იტანჯებოდა. უფალო! წამოიძახებდა ხოლმე ამ შემთხვევაში მ. იოანნე: რისათვის განმაგდე მე, რათა არ ვიმსახურო შენი ტრაპეზის წინაშე?

(შემდეგი იქნება).

მათხოვრები და მუქთამჭამლები.

(მანტეგაცადამ).

სიგლახაკე—სკოლაა ყველასთვის უსაქციელობისა და უზნეობისა.—შორს ჩვენგან, გლახაკნო!—მეცნიერთა აზრი სიგლახაკეზედ.—ფასით მოსილნი გლახაკნი და გლახაკნი სულითა.—საზოგადო განკიცხვა სიგლახაკისა.—ცისკარი მომავალისა, რომელიც უნდა აღმობრწყინდეს ფოსსის აზრით.

შესაძლებელია შეხვდეთ კაცებს, რომლებიც სამოწყალოს თხოულობენ ყოველის ნაყოფით უხვად დატვირთულს დედამიწაზედ.

ჰომიროსი.

თუ გინდათ, არ გყავდეთ გლახაკი, გამოიყვანეთ იგი კაცად.

ვიკტორ მოდესტი.

როცა გავივლი ქუჩებზედ სასახლეებით, ბაღებით და ძეგლებით მორთულს მდიდარს ქალაქში დავტკბები ზევით ლაჟვარდი ცის ჭვრეტით,—უეცრად შემხვდება საზარელ დაფლეთილ ძონძებში გახვეული კაცი და გამომიშვერს ხელს სამოწყალოსთვის... მე მაშინ გული მისკდება და სული მწარე

ნაღველით მევსება; ამ გვარ შემთხვევებში უნებურად ვიხედები აქეთ-იქით, და მგონია, რომ ყოველი გამვლელ-გამომვლელი უცხოა და გადამთიელი ჩემთვის.

ბლახაკი რომ შეხვდებათ, ბევრი მიუგდებს ხოლმე მას ორიოდე გროშს და მით აიცილებს თავიდამ მის მაბეზარა ლაჟვარდობას; ზოგი კი გულგრილად აუვლის ხოლმე გვერდს. მე კი არც ერთი შემიძლია და არც მეორე. სამოწყალოდ გაცემულს გროშს მე ესთელი დაკარგულად სილარიბის ზღვაში; ეს სამოწყალო ძვალია გადაგდებული მშიერისადმი, მალამოა წასმული განუკურნველ წყლულზედ. მეორე მხრით კი უარის ყოფა, შეუბრალებლობა ამ შემთხვევაში შეგინებაა სილარიბის და შეურაცხყოფა ტანჯვა-მწუხარებისა! მათხოვარს რომ დავინახავ, სხვა გრძნობაზე უფრო სირცხვილსა ვგრძნობ,—მრცხვენია ჩემი ქვეყნისთვის, ჩემი დროისათვის, ჩემი თავისათვის, ამიტომ რომ მეც ხომ წევრი ვარ ამ საზოგადოების, რომელიც გულგრილად შესცქერის კაცის ბუნების ესრეთს დამცირებას.

მათხოვრობა და სიგლახაკე ყოველად საზარელი და საზიზღარი სახეა სილარიბისა და სილატაკისა; მათხოვრობა არის მყრალი იარა შეხსნილი და გაშიშვლებული ყველას დასანახავად; იგია უბედურობა მოკლებული ზნეობრივს აზრს, იგია ტანჯვა-მწუხარება სირცხვილზედ ხელაღებული; მათხოვარს დაკარგული აქვს საკუთარი ღირსების გრძნობა. უცხო ქვეყნელ კაცს, რომელიც მდიდარ ქალაქებში ათობით და ასობით ხვდება სამოწყალოსათვის ხელგამოშვერილ გლახაკებს, ყოველი სქესისა და ასაკის, სირცვილზედ ხელაღებულთ,—სრული უფლება აქვს სთქვას: **ეს ქვეყანა ჯერ კიდე არ გამოსულა საშვილ საუკუნოების მდგომარეობისაგან. ამ ერს ჯერ არ შეგიძლია უწოდოთ სახელი დიდი ერისა.**

ველური ხალხები ხან-დის-ხან ავადმყოფებს ჩამოაწყოვებენ ხოლმე ქუჩებზედ, რომ გაძველელმა იქნება რამე უშველოს, ან რამე საშვალება ურჩიოს მათ. განა თქვენც ეგრე არ იქცევით? თქვენ არა ხართ ველურნი, მაგრამ აშკარად კი გამოგიფენია თქვენი იარები—თქვენი სილატაკე; თქვენც აგრეთვე დაგიყენებია მაიდნებზე, ქუჩებზე, ეკლესიებთან თქვენი გლახები, რომლებიც თავს ირჩენენ გაძველ-გამომკლელთაგან ჩამოთვალული საშოწყალოით. მასადამე, თქვენც ჯერ კიდე ველური ხალხების მსგავსი ხართ: თქვენ არ გრცხვენიათ, რომ ქუჩაზედ ჰკიცხონ და ლანძღონ ის ქვეყანა და ერი, რომელსაც თქვენ თვითონ ეკუთვნით.

მრთელი, საღი კაცი, რომელსაც ზუშაობა შეუძლია და ხელს კი მაინც იშვერს სამოწყალოსათვის, უსირცხვილოცაა და უსინდისოც; ამისთანა კაცს, რაც უნდა პატიოსანი იყოს, ცალი ფეხი ჩადგმული აქვს ბიწიერებასა და ავკაცობაში. ვინც მათხოვრობას ხელობათ იხდის, იგი გაფუჭებული და მავნებელი წევრია საზოგადოების. ამიტომ საზოგადოებამ უნდა განკურნოს ესრეთი წევრი, აღზარდოს იგი, ან და გააძევოს თავისგან როგორც მუქთა მჭამელი. საზოგადოება, რომელიც გულგრილად შესცქერის მათხოვრობას, პასუხის მგებელია შესახებ ყოველგვარ ავკაცობათა და უბედურებათა, რომელნიც წარმოსდგებიან შრომაზე ხელაღებული კაცებიდგან.

როდესაც ჩემში ლოგიკა ადგილს უთმობს ირალულს და მეც ვაძლევ გლახაკს სამოწყალოს, არ ვიცი, ვინ უფრო იმცირებს თავს ამ შემთხვევაში: ის ღატაკი, რომელიც იღებს სამოწყალოს ჩემგან, თუ მე—გულითადი მწუხარებით მიმცემი ამ სამოწყალოის. მართალია ჩვენმა თანამედროვე განხრწნილმა და სნეულმა საზოგადოებამ შექმნა მუქთახორა, რომელსაც ჩვენ გლახაკს ეუწოდებთ, მაგრამ მე, განათლებულს და თავისი შრომით მცხოვრებს კაცს, არ შემიძლია გულგრილად ეუცქერო ამ საზიზღარს მუქთამჭამელს. ღარწმუნებული ვარ, რომ ვინც თავის შეშწეობით აძლევს სიცოცხლის საშვალებას გლახაკებს და ამ სახით ამრავლებს მათ რიცხვს, მონაწილე ხდება ადამიანის ღირსების დამცირებაში და შერცხვენაში. ჭაობიან ადგილზედ რომ გაიაროთ, ჭაობებს ნურას დაამრავლებთ, ამხილეთ მცხოვრებლები, რომელთაც ისინი არ ამოუშრიათ.

იოსებ ბზგანელი.

(მეორე ნაწილი).

საისტორიო მასალა.

მუჯრები

(გაგრძელება *).

წილკნისა.

მე-XVII ს. ქ: ნებითა ღვთისათ :. მამისა ძისათ დაგვიყენებია ჩვენ ერისათვის გიორგისა თან მემაცხედრემა ბატონის შვილმა ელენესა და ასულისა წმინდისათა არსება ღებულისა დაუსაბმოსა და უსრულებელისა ღვთი ა მამისა დათან არასისა და თან მოსაყდრისა პირველა საუკუნოსი თა შობილსა მამისაგან ღვთისა ძისა და ყოვლად წმიდისა ცხოველსა მყოფელისა ერთა არსისა და სულისა წმინდისათა რომელთა იგი მეუფევება და უფლება და ხელმწიფება ერთა არსისა და განუყოფელა და არა არსა მათა შორისა განყოფა თვინიერა მიზეზი საგანთა რომელთა მიერა იქმნესა ალნაგანი აღებულა და არსანი არისა და ხილულანი და უხილავნი შექმნულა რომელანი იყო და არსა და იყოსა ყოვლადვე რომლისა სუფევისა არა არსა დასასრულა მეოხებითა ყოვლად უხრწნელისა და ყოვლად უბიწოსა ყოვლად ბრწყინვლისა დედოფლისა ჩვენისა ღვთისა მშობლისა მარადისა ქალწულისა მარიამისათა რომლისა მიერა ხორცითა ვსახებულა იქმნა პირველა საუკუნოთა და ჟამათა შობილი მამისაგან ძე და სიტყუ ღვთისა რომლისა მიერა დაიხსნა წყევა პირველისა მამისა ურჩებისა მიერა მოწევნული დაგრდაგარფენილი ყოველთა ზედა შვილთა მისათა რომლისათა მიერა დევ მტერობა დაყოა მშვიდობა ცასა და ქვეყანასა ძრიელებითა შეწევნითა ცხოვლისა მყოფლისა ძელისა ცხოვლისა ჯვარისა პატიოსანისათა რომელსა ზედა განიპყრნა მეუფემან დიდებისამან ქრისტემანა ღმერთმან უხრწნელნი მხლავნი თვისანი რომელსზედა დაითხია ყოველთა რომელთა გულთა წმიდა მყოფელი სისხლი და განმაწმენდელი ცოდვათა სოფლისათა წყალი თან მდგომარობითა წმიდათა უხორცოთა ზეცისა განწესებულა ცხრა არვეთა ცხრა თვე და ასათ უკულოთა მცელა მართებელთა ცხოვრებისა ჩვენისათა წმიდათა ანგელოზათა მთავარანგელოზთა მიქელა და გაბრიელისათა შეწევნითა და მეოხებითა წმიდასა წინასწარმეტყველისა წინ მორბედისა და ნათლისა მცემელისა.

ნაშობთა დედათსა უზესთაესისა წინ მარხობისა იოვანესათა და ძეთა ქალწულისა ძეთა ქუხილისა დაუფიროს და ძმ ღ უწოდებულისა მავერსასა მასა სუფლოსა მიმყარდან მოსილისა საყორელისა მოწაფ-სა მაცხოვრისა ქალწულა მახარებელისა ღვთისა მეტყაველისა იოვანესითა მეოხებითა წმიდათა ყოვლად ქებულთა ათორმეტთა ყოვლისა სოფლისა მამწირებელთა დითა ქადაგთა ღვთისა სიტყვისათა რომ ლთა ბადინთა მოძღრებითა მათითა მოიბდუნესა ყეველანი ნათესავნი პეტრე სასუფეველისა ცათ კლიტეთა მპყრობელისა და პავლე სამცამდე აღწევ ულისა დუსმენელთა სიტყოთა მასმენელისა პირად ქ-ისტესა სახელდებულისა დასახათ მყისა მოჰბანეთა მათათა სამეოცდა ათათა მოწაფეთა წმინდათა წინას წარმეტყველთა და ღვთისა მხილველთა შორითგანვე ქრისტესა ღვთისა სქმით მამასწავებელთა მეოხებითა შეწევნითა თან მდგომარეობითა ყოველთა წმიდათა ღვთისათა ხორციელთა და უხორცოთა ასრე რომე დაგვიყენებია ჩვენ ერისთავსა გიორგის და ბატონის შვილს ელენეს ჩვენისა სულისათვის მეოლპეთა ჩემის ძმებისა ზაალ ერისთვის რევაზის შაკითხვითა ლუარსაბისასა და ქაიხოსრაოსითა (ჩვენთვინ) ოთარისა დიშერისა პაპუასი ზურაბისათა ჩვენთვინ შენდობას იტყოდეთ და შვილთა ჩვენთათ ინ შენდობას დღეგძელობას გამარჯვებას იტყოდეთა ოველს სულმან შვილი უნდა გარდაგზდიდესა ოთხსა კოკას ღვინოს სამის კოდის ნამცხვარს პურს ერთი საკლავი სვილვი ძროხა ერთი ცხური ორს მღვდელის მისის. სანთელ საკმეველითა ჟამს აწირვინებდეთა დიდს შაბათს გარდიხდიდე ყოველმე და ვაჟის ძის შ ილი ნათლის ღების დღეს ოროლს კოდს პურს სამს კოკა ღვინოს სამს სამს ცხუარს სახორცესა და რვას გიორგობისთვის ცხრასა თვესა ორ-ლს ხუცესა მისისა სანთელ საკმელითა ჟამს აწირვინებდეთა კიდევ ბანცური ნინია ტირძნისისა მოურავი ენკენისა თვესა ერთი დღე რომე იდვას ერთს ლიტრასა და ნახევარ ჩარექ სანთელს ნახევრ ლიტრა საკმელს ერთ ჩარექ ბამბას და ერთისა თოხლითა და მისისა პურითა და ღვინითა ჟამს აწირვი-

---

*) იხ. «მწყემსი» № 2 1891 წ.

ნებდე და ამასაც იმ ღღეს მოიტანდე წლითა წლამდი ხეველთა ღამეთა დეკანოზი სანთლებს დაანთებდესა და კმეედესა სასაფლაოზედა რომილიც ამოსწყდეს და მის მამულზედ დასახლდეს სახოა კაცი ისრვესა გარდიხდიდესა არა ეთხოვებოდეს რა ერთისა საყრისა და მსახურობის მეტი რომელმაც ესა წიგნი ამიერთა უკუნისამდე შაშალოს ანუ ჩემა სახლის კაცმან ანუ ხელმწიფემა ანუ დედაკაცმა და ანუ სახომა კაცმა რაც ამაში წმიდანი სწერია პირველად ღმერთი და მერმე ყოველნი მისნი წმიდანი ხორციელნი ზეცისა და ქვეყანისანი ვინც ესეა წიგნი და სიგელი შეშალოსა რისამც დაუსაბამო და დაუსრულებელი ღმერთი მამა და ძე და სული წმიდა და ყოველად უბიწო დედოფალი ღვთისა მშობელი მარადისა ქალწული მარიამა შენმცა ეკნების ძრწოლა ეკლისა კეთრი გეზისა ცოცხლივ დანთქმა და თან მირონისა შიშთვილი იულობა დიასკორისი მიზეზდმაც დახდებისა მესადრვე წყევითა იგი ფსულმუნი ნურა რათამც სინანულითა იქმნებისა ხსნა სულის მისისა ვინც ჩვენ ესე წიგნი და სიგელი შაგვიშალოს ჩვენ ერისთავს გიორგის და ბატონისა შვილსა ელენესა ჩვენითამც ცოდვითა განკითხვითა მას მეორედა მოსვლის რაც ამაში წმიდანი სწერიან ვინც მოგვიშალოს შამც იცველებისა რჯული მისი ქრისტეანობისაგან და სულიმც მისი ნუმც იხსენების ჯოჯოხეთისაგან ვინც ესე სიგელი არ მოგვიშალოს ამა სოფელსამც გეკნებისა შვილითა და თვითა გა ხარება და ღეგრძელობა და მასა გრძელისა საუკუნესამაც დიმკვიდრებისა სული მისი სამოთხესა როდესაც ეს წიგნი დაძველდესა დეკანოზი ახალს გარდააწერინებდესა და ბეჭედსაც ისევე დასვებდესა ვინც ამას შლა დაუწყოს ამა წიგნს უჩვენებდეს და ნურც დაიკარგებისაა ვინც დეკანოზი იქნებოდეს თუ კარგად ესა სამსახური ქნა რაც ამის წმიდანი სწერია ამათისამც მადლითა დილცები და თუ ავად გემსახურა ამათისამც მადლითა დაწყევლები და ცრულიმც იქმნებით მარდლითა.

შენიშვნა. ეს გუჯარი იმდენად შესწორებული იბეჭდება, რამდენადაც საჭირო იყო აზრის გასაგებად. ეს გუჯარი შესანიშნავია მით, რომ ხმოვანი ასოები გამოტოვებულია იქ, სადაც საჭიროა და ჩართულია უადგილო ადგილას. გარდა ამისა, სიტყვები „რომელი", და იწერება „რმლ" „რმ", „დ". გასაგნობად გუჯრის ხასიათისა მოგიყვან ორ სამ ადგილს შეუცდელად და გაუსწორებლად «სმის» კოდის გმტხვრს ბურს, ერთი დსკლავი ძროა, ერთი ტხურა... სნთელა სკმეკველითა ყმს აწირვინებდეთ დიდს შბთს, გარდიხდიდეთ... სმასმას ტხურს... დმისის ბურითა დდვინითა... წლითი წლამდი... ვინც ესეა წიგნი შაშალოსა რესხმტა დაუსბმა ღთი». ასე კარჩევ ამ ადგილს: სამის კოდის გამომტხვარს ბურს, ერთი დასაკლავი ძროხა, ერთი ტხვარი... სანთელი—სკმეკველითა ყმს აწირვინებდეთ დიდს შაბთს, გარდიხდიდეთ... სამსამს ტხვარს და მისის ბურით და ღვინითა... წლითი წლამდი... ვინც ესე წიგნი შაშალოს რისხმტა დაუსაბამო ღმერთი"...

აი კიდევ ერთი ადგილი: „ნებითა და შეწევნითა... ჯვარისა ბატიოსნისათა, რომელს ზედა განიბურნა მეუფემან დიდებისამან ქრისტემან უხრწნელნი მკლავნი თვისნი... დათხია ოკეანეთა სისხლითა». ასე მესმის: ნებითა და შეწევნითა... ჯვარისა ბატიოსნისათა, რომელსა ზედა განიბურნა მეუფემან დიდებისამან ქრისტემან უხრწნელნი მკლავნი თვისნი... და დათხია ოკეანეთაის სისხლი».

ენის მხრივ შესანიშნავია სიტყვები: ტხურა=ტხვარი; სური=საურე; სახოა=სახასო=შაშალა=შეშალ; ეკვლად=ოკვლად; წინწრმეტყველი=წინასწარმეტყველი.

გუჯარს ბოლო აკლია, ამიტომ დრო, რომელსაც იგი ეკუთვნის არ შეიძლება აღნიშნული იქმნას. პალეოგრაფიულ მისი ხასიათი იგი 16—17 საუკუნ. უნდა იყოს. ამ აზრს ამტკიცებს აქ მოხსენებული ისტორიული პირი. გიორგი ერისთავის თავის რამდენიმე ძმით ცნობილია „ქართლის ცხოვ." მასს ჭეკვდა ტხრა ძმა, როგორც ამ გუჯარშიაც ვკითხულობთ. ზოგის სასაფლაო „ქართ. ცხოვ." იტის: ზურაბ, რეკაზ. ზოგისა კი არ იტის, თუმცა მათ ცოლებს ასახელებს. ეს გუჯარი აკლია ამ ნაკლს ჩვენის მატიანისას. გიორგი ცოცხალი იყო ჯერ კიდევ 1610 წ.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

ათონის მთიდგან ქართველთა წმ. იოანნე ღვთის-მეტყველის სავანის ბერები გვწერენ შემდეგ საყურადღებო ამბავს:

«აქ მოვიდა ბენედიქტე (ბარკალაია) და შეადგინა სია ყველა იმ ნივთებისა, რაც რამ იმყოფება ჩვენს სავანეში და თითოეული ნივთის ფასი თითქმის ერთ-ორათ მეტი აჩვენა სიაში. ამასთან აღმოჩნდა, რომ მ. ბენედიქტეს თვრამეტი ათასი მანეთის ბარათი ჰქონებია მიცემული პანტელეიმონის რუსების მონასტრის სახელზედ. ძლიერ დაგვაღონა ამ თვრამეტი ათასი მანეთის ვექსილმა, რომლის შესახებ დღემდის ჩვენ არასფერი გაგვიგონია და არც არასფერი ვიცოდით. აქ ერთმა ბერმა უჩივლა მ. ბენედიქტეს. ხომ მოგეხსენებათ, რომ აქ 20 სხვა-და-სხვა მონასტრიდგან შეიკრიბება თითო ბერი და ყველა საჩივრებს ესენი არჩევენ. ათონში ყველანი ამ დადგენილობას ემორჩილებიან. წარსდგა ბენედიქტეც ამ კრების წინაშე და იქამდისინ მიაწია საქმე, რომ ბენედიქტე კინაღამ დაიჭირეს, მაგრამ მან განუცხადა კრებას, რომ მე ათონს არ ვეკუთვნი და ამ სამართალს არ ვემორჩილებიო და წამოვიდა აქედამ კიდეც. რომელი ბერიც ათონშია, ის ათონის წესდებას უნდა ასრულებდეს და ვინც ათონის წესდებაზე არის დამყარებული, რასაკვირველია, ათონის მონასტრების სამართალს უნდა ემორჩილებოდეს, მაგრამ რადგან ბენედიქტემ განაცხადა, რომ რუსეთის სახელმწიფოს ვეკუთვნიო, ამისთვის აღარც მათ ჰქონდათ უფლება მისი დაჭერისა».

ჩვენ ამ წერილს არ დავბეჭდავდით, რომ თვითონ ბენედიკტე არ გვენახა და თვითონ მას არ ერწმუნებია ყველა ეს ნაამბობი. ეხლა, როგორც გავიგე, მ. ბენედიკტე სცდილობს, რომ აქაურებმა ქაღალდზედ ხელი მოუწერონ და მიანდონ მას საჩივრის დაწყება, და იგი კიდეც იმედობს, რომ ივერიის მონასტრის ადგილებს ამოიგებს. როგორც წინედაც გამოვსთქვით ჩვენ, ღმერთმან ხელი მოუმართოს მ. ბენედიქტეს, მაგრამ ჩვენ არ გვჯერა, რომ მან საქართველოს ამოუგოს რამე სხვა სახელმწიფოში, რომელსაც მას თავისი საკუთარი ხელიდგან ეცლება და თავზედ ენგრევა. გაიგეთ და შეიტყეთ, რომ ერთ დროში საქართველოს სინას მთაზედ, იერუსალიმში, ათონში და კონსტანტინეპოლშიც ბევრი რამ ჰქონებია, მაგრამ ყველა ესეები წაუვიდა ხელიდამ. ძველს დროში ქართველები თავის ძმათა და მოყვსისათვის თავს სდებდენ და დღეს კი ერთიერთმანეთს კიტრივით თავს აგდებინებენ და სამარეს უთხრიან.

ყმებისაგან აღებული ფულებიდამ რაღაცა მეათედი ნაწილით ბანკი დააწესეს და ამ ბანკის გამოისობით ერთმანეთს შურის მაძიებლად გაუხდენ. ეხლანდელს დროში ყველას უმეტესად თავისი ჯიბა აქვს სახეში და არა მამულის საქმე. სწორედ მოგვბეზრდა ამდენი დაპირება და მოტყუება...

***

ოფიციალური წყაროდგან შევიტყეთ, რომ მეორე გამოცემა „Русское Слово“-სი, რომელიც შედგენილია ბ—ნ ი. გოგებაშვილის მიერ, მთავრობას მოუწონებია, როგორც რუსულის ენის სახელ-მძღვანელო (учебное руководство) ქართულ სკოლებში სახმარებლად. ამას უნდა დავუმატოთ, რომ სამოსწავლო წიგნების მოწონება სამ ხარისხოვანია, — მცირე ხარისხი ისაა, როცა წიგნს იწონებენ როგორც მაშველებელს (пособіе), საშუალო ხარისხი — როგორც სამოსწავლო მაშველებელს (учебное пособіе), ხოლო უმაღლესს ხარისხს შეადგენს, როცა წიგნს სახელმძღვანელოდ იწონებენ. სწორედ ეს უმაღლესი ხარისხი ნარგუნები აქვს „Русское Слово“-ს. ამ უმაღლესივე ხარისხით მოუწონებია ხსენებული სახელმძღვანელო სასულიერო მთავრობასაც და დაუდგენია, — საქართველოს საექზარხოსოს ყველა არქიელებს მიეწეროს ყველა სასულიერო და სამრევლო სკოლებში რუსულის ენის სახელმძღვანელოდ იხმარონ «Русское Слово». («ივერია»).

***

სოფლის ორლულის წმ. გიორგის ეკკლესიის კრებული გვწერს:

„უმორჩილესად გთხოვთ, გულითადი მადლობა გამოუცხადოთ თქვენის პატივცემული ჟურნალის „მწყემსი“-ს საშუალებით აზ. ყარამან გარსევანის ძეს მაჭავარიანს, რომელმაც შემოსწირა ხსენებულს ეკკლესიას ფრაჭის ბარძიმ-ფეშხუმი თავის მოწყობილობით და ერთი საცეცხლური, ღირ. 45 მ.

მიიღება ხელის-მოწერა 1891 წლისათვის ორ კვირეულ გამოცემათა ქართულ „მწყემსზე“

Დ

რუსულ «ПАСТЫРЬ»-ზედ

მიზანი და დანიშნულება გაზეთისა: 1) შეატყობინოს სამღვდელო და საერო წოდებას ყველა განკარგულება და მოქმედება უმაღლესთა სასულიერო და სახორციელო მართებლობათა, კონსისტორიათა და მღვდელ-მთავართა; 2) გააცნოს ქართველ სასულიერო წოდებაში და ხალხში სალიტერატურო სწავლა და ცოდნა საეკლესიო და სახოგადოებრივი ცხოვრების კითხვათა შესახებ; 3) გააცნოს საქართველოს სამღვდელო და საერო წოდებაში სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივი კეთილ ზნეობისა და სარწმუნოებისა და 4) აუხსნას და განუმარტოს სამღვდელო და საეკლესიო მოსამსახურე პირთა ზოგიერთი საქმეო კითხვები, რომელთა ცოდნა მიუცილებელ საჭიროებას შეადგენს მათთვის მტკიცედ მათი მოვალეობის აღსრულებისათვის.

მიზანი და დანიშნულება რუსული გამოცემისა, ზემოხსენებულის პროგრამის აღსრულების გარდა, არის — 1) შეატყობინოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას შინაარსი შესანიშნავ და საინტერესო «მწყემს»-ში დაბეჭდილ სტატიებისა; 2) გააცნოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას საქართველო, ეს დაშორებული კუთხე რუსეთის იმპერიისა და საქართველოს სასულიერო და საერო წოდება ქართული გამოცემის საშუალებით გააცნოს რუსეთის სასულიერო მწერლობას და ხალხის ცხოვრებას.

ფასი გაზეთისა:

12 თვით «მწყემსი» 5 მ.	6 თვით «მწყემსი» 3 მ.
— „ ორივე გამოცემა 6 „	— „ ორივე გამოცემა 4 „
— „ რუსული „ 3 მ.	— „ რუსული „ 2 მ.

რედაქციას აქვს კანტორები: ქუთაისში ხანანაშვილების სახლებში და **ყვირილაში** რედაქტორის საკუთარს სახლებში.

გაზეთზე ხელის-მოწერა შეიძლება როგორც ყვირილაში, აგრეთვე ქუთაისშიაც.

გარეშე მცხოვრებთა გაზეთის დაბარება შეუძლიათ ამ ადრესით: Въ Квирилы, въ редакцію газетъ „МЦКЕМСИ“ и «ПАСТЫРЬ».

«სასულიერო მოამბე საქართველოს საეკლესიოს»

ᲨᲘᲠᲒᲕᲔᲚᲘ ᲛᲐᲠᲢᲘᲓᲐᲜ 1891 ᲬᲚᲘᲡ

გამოიცემა თბილისის სასულიერო სემინარიასთან ორ ჯერ თვეში ორიდან სამს სიბეჭდეკ ფურცელზე რუსულს ენაზე, ზოგი სტატიების (საკითხვების) გადათარგმნით ქართულს ენაზე — შემდეგის შინაარსით:

ოფიციალური ნაწილი. უზენაესნი ბრძანებანი, უქაზები უ. სინოდისა, განკარგულებანი უმაღლესი სასულიერო და ადგილობრივის საეპარქიო მთავრობათა; ცვლებანი პირთა, რომელნიც სასულიერო უწყებაში მსახურებენ საქართველოს საექსარხოსოში; უწყება მოქმედებათა «კავკასიისა შინა მართლ-მადიდებლობითის ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოებისა» და მისი ანგარიშებიც; ცნობანი საექსარხოსო სასულიერო სასწავლებელთა ანგარიშები და მოწაფეთა სახარისხოსიები, ანგარიშნი შესახებ შესავალ-გასავლისა ეპარქიულ მზრუნველობათა და სასულიერო სასწავლებელთა.

არა ოფიციალური ნაწილი. სწავლანი, მოძღვრებანი, სიტყვანი და გარეშე ეკლესიისა სამოძღვრებასობანი; ცხოვრება წმიდათ, მსოფლო ეკლესიისა და განსაკუთრებით საქართველოს ეკლესიისა; ბიოგრაფია და ნეკროლოგები იმ თანამედროვე პირთა, რომელთაც თვისის მოქმედებით სარგებლობა მოუტანიათ ეკლესიისთვის; სტატიები, უმეტესად შესახებ საქართველოისა. ზნეობრივის ისტორიულის და აღწერილობითის ხასიათისა; მატიანე საქართველოს საექსარხოსოს ეკლესიურის ცხოვრებისა და მიწერ-მოწერანი მისთა საეპარქიოთაგან; განმარტებანი საეკლო კითხვათა სამღვდელო მოქმედებათა შესახებ; ბუნება სხვა-დასხვა ყურნალთ სტატიებზე საქართველოს საექსარხოსოს შესახებ; ადგილ გასაგები ცნობები სახალხო ექიმობის შესახებ; ცნობანი და შენიშვნანი, და განცხადებანი.

ხელ-მოწერა სარედაქტო წელიწადი დაწყებული 1 მარტიდან თავდება თებერვლით. ხელის მოწერა მიიღება თბილისის სასულიერო სემინარიაში. წლიური თანხა 4 მანეთი, ნახევრის წლისა — 2 მანეთი (გაგზავნა რედაქციის ხარჯით).

(3 — 1)

შინაარსი: ახალი მოწყალებითი მოგზავლისება ღვთისა. — პირველად გის უფრო ტკბილ ზედ გაგზავნა აქვს ბავშვებზე? — ამაოდ მორწმუნეობისა და მავნებელ ჩვეულებათა გამო. — უბარი ექიმი. — „მწყემსი“-ს კორრესპონდენტი მორ. ბ. ხის ძაზრიდან. — ეკლესიდან ქართულად ხალხურგმანი „მამაო ჩვენო“-ს გამო. — ძველთა სიადუმლო. — მოთხოვრები და მეუფთამწყემლები. — საისტორიო მეს ლა. — ახალი ამბები და შენიშვნები. — განცხადებანი.

რედაქტორი და გამომცემელი დეკ. დ. ღამბაშიძე. *Доз. цензурою. Кутаисъ, 14 Февраля 1891 г.*

Типографія редакціи (П. Д. Гамбашидзе) Въ Кутаисѣ, помѣщ. въ домѣ бр. Ханановыхъ на Тбилисской ул.